

„ИДНИНАТА НА ОРГАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО“

Доц. д-р Даниела Димовска
Универзитет Гоце Делчев-Штип

IN VIVO
DO GOOD, DO IT RIGHT

Дефиниција за органско производство

- Органското земјоделие е производствен систем кој го поддржува здравјето на почвата, екосистемите и луѓето. Се заснова на еколошки процеси, биодиверзитет и циклуси пред се адаптирани на локалните услови, отколку на влезни елементи кои имаат спротивен ефект.
- Органското земјоделие комбинира традиција, иновација и наука со цел позитивно влијание на околината и промоција на фер односи и живот со добар квалитет на сите инволвирани страни.

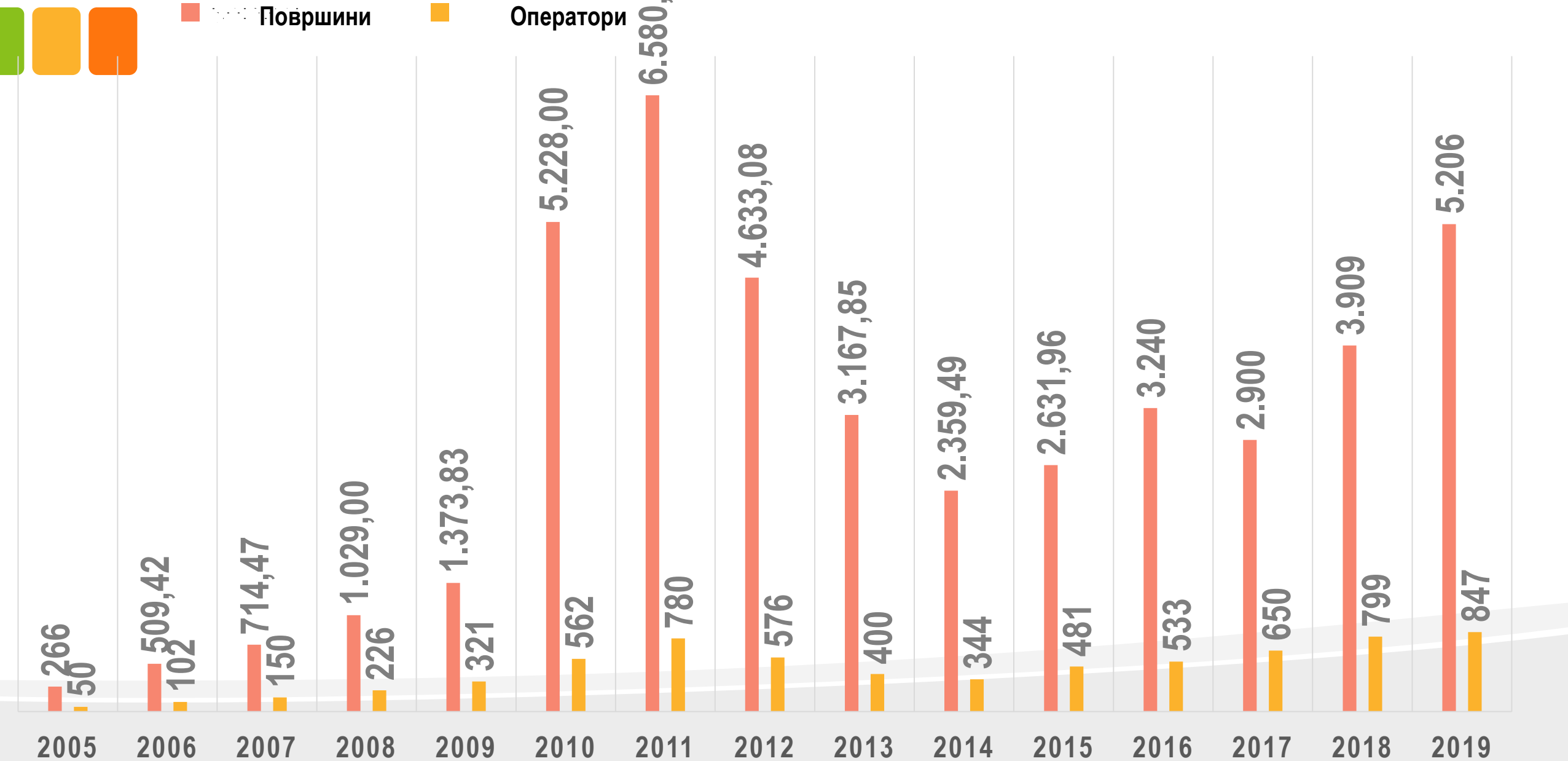
Органско производство во светот

- Според светските податоци за органско производство од 2015 година:
- **АФРИКА**- вкупна површина под органско производство 1.7 милиони хектари (0,1% од земјоделско производство во Африка , 3% од светското органско земјоделие)
- **АЗИЈА**- вкупна површина под оргнско производство 4 милиони хектари (0,2% од Азиското земјоделско производство , 8 % од светското органско земјоделие)
- **ЛАТИНСКА АМЕРИКА** - вкупна површина под органско производство 6,7 милиони хектари (0,9% од Латинско Американското земјоделско производство , 13 % од светското органско земјоделие)
- **СЕВЕРНА АМЕРИКА** -вкупна површина под органско производство 3 милиони хектари (0,7% од Северно Американското земјоделско производство , 6 % од светското органско земјоделие)
- **ОКЕАНИЈА** вкупна површина под органско производство 22,8 милиони хектари (5,4% од земјоделско производство на Океанија , 45 % од светското органско земјоделие)
- **ЕВРОПА**-вкупна површина под органско производство 12,7 милиони хектари (2,5 % или 6,2% од Европското или земјоделско производство во Европската унија, 25 % од светското органско земјоделие)

Органско производство во Р.Македонија

- Првата активност во органскиот сектор во Република Македонија се забележува во 1997 година, кога Алкалоид побарува прв органски сертификат во земјата со цел дивите билки (липа, камилица) да ги продава како органски на националниот пазар. Првата контрола на органско производство во Република Македонија е направена во 2003 година, а првиот сертификат за органско производство е издаден во 2004 година.
- Во 2007 година Владата на Република Македонија ја усвојува Националната стратегија со акционен план за органско земјоделство² во Република Македонија 2008 - 2011 година.
- Во 2013 година се усвојува нова Национална стратегија за органско производство 2013 - 2020 година.
- Законот за органско земјоделско производство за прв пат е донесен во 2004 година, а во 2009 година донесен е нов закон за органско земјоделско производство кој целосно усогласен со Европската регулатива 834/2007 и 889/2008 .
- Со донесувањето на законот за органско земјоделско производство во Република Македонија во моментот имаме две сертификациски тела (БАЛКАН БИОСЕРТ и ПРО - ЦЕРТ) кои се акредитирани од Институт за акредитација на Република Македонија и овластени од страна на Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство за вршење на стручна контрола на органското производство

ВКУПНО СЕРТИФИЦИРАНИ ПРОИЗВОДНИ ПОВРШНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОД
ОД 2005 - 2019 ГОДИНА

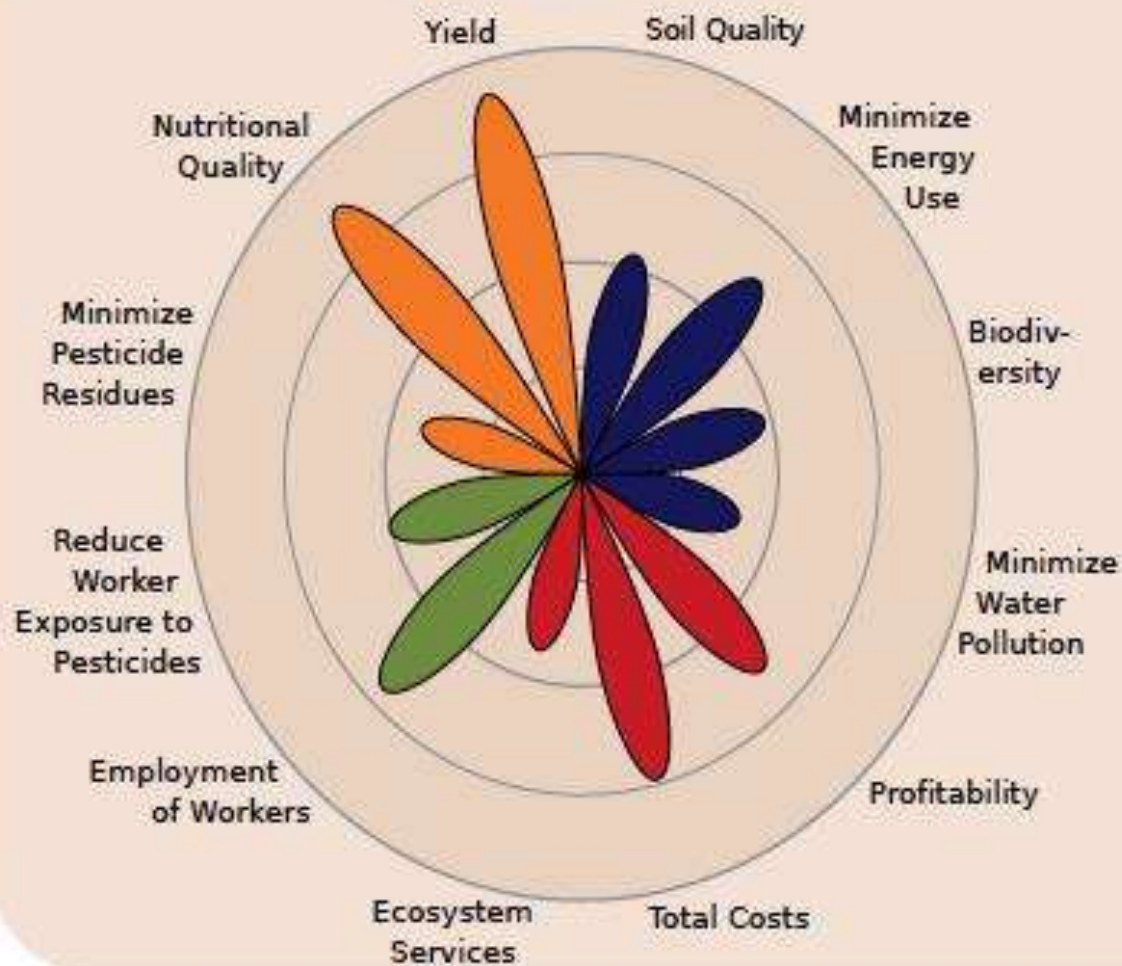

Органско земјоделство е...

- Производство на здравствено безбедна и квалитетна храна на еколошки одржлив начин
- Основни цели на органското производство се:
  - Користење на природните ресурси на одржлив начин
  - Зачувување на екосистемот
  - Одржување на плодност на земјиштето
  - Намалување на сите форми на загадување

Conventional

Organic

Основни услови за започнување на органско производство

- Основни компоненти на системот за органско производство се избегнување на вештачките материји во производството и промоција на исклучиво природни материји
- Услови за започнување на органско производство се:
  - Просторна изолација на земјоделските парцели, сточарски фарми, капацитети за преработка од можни извори на загадување
  - Земјоделско земјиште чија содржина на штетни материји е под максимално дозволените
  - Пропишан квалитет на вода за наводнување
  - Координиран развој на растително и животинско производство

Принципи на органско земјоделие

The Principle
of Health.

The Principle
of Ecology.

The Principle
of Fairness.

The Principle
of Care.

1. Принципи на здравје
Здравје на растенијата, животните, почвата, луѓето = здравје на планетата.
2. Принцип на екологија
Одржливост на природните системи
3. Принцип на праведност
Искрен однос на производителот со природата и животната средина
4. Принцип на грижа
За генерациите што доаѓаат

Предности на органското производство

1. Одржливо земјоделство
2. Бенефит за производителите
3. Развој на руралните подрачја и намалување на негативните демографски трендови
4. Поголема гаранција дека органските производи се поквалитетни и здравствено побезбедни

1. Одржливо земјоделство

- ❖ Намалување на сите облици на загадување
- ❖ Користење на природните ресурси на одржлив начин
- ❖ Зачувување на екосистемите
- ❖ Одржување на долгорочна плодност на почвата
- ❖ Зачувување на автохтоните сорти на растенија и раси на животни
- ❖ Заокружен процес на растително и животинско производство

2. Бенефит за производителите

- ❖ Субвенции- поддршка за развој на органскиот сектор
- ❖ Повисока цена на производителите- регулирање на пазарите и поголема доверба на релација потрошувач - производител на органска храна
- ❖ Субвенциониран процес на контрола и сертификација на органското производство
- ❖ Подобрен стандард на органските производители

3.Развој на руралните подрачја и намалување на негативните демографски трендови

4. Поголема гаранција дека органските производи се поквалитетни и здравствено побезбедни

- сертифицирани производи и производство
- зачувување на човековото здравје
- подобрен вкус на производите

Недостатоци при органско производство

- Зголемена ангажираност на работна рака
- Неинформираност и недостаток на стручно знаење
- Во некои ситуации, намален принос
- Недостаток на влезни материји и материјали како средства за заштита, семе и саден материјал, ѓубрива и др.
- Лоша инфраструктура и одалеченост од главните градски пазари
- Повисока цена на органските производи - помалата куповна моќ на потрошувачите

Ѓубрење на почвата во органското земјоделство

- Што е добра почва?
  - Богата со хранливи материи
  - Лесно е пропустлива и брзо се загрева
  - Не се зафаќа кора после сеидба
  - Ги впива обилните дождови со мал процент на задржување
  - Ја задржува влагата за подолг временски период
  - Не е многу згрутчена
  - Отпорна на ерозија и губење на хранливите елементи
  - Богата со почвени микроорганизми

- **Фактори кои влијаат врз намалување на плодноста на почвата :**

- Отстранување на органската материја
- Често обработување
- Нарушување на водниот, воздушниот и термичкиот режим
- Намалување на биолошката активност на почвата (корисни микроорганизми)
- Ерозија на почва
- Остатоци од пестициди

- **Зачувувањето на плодноста на почвата може да биде**

- Со додавање на органска материја
- Избегнување на прекумерна количина на ѓубрива
- Заштита на микроорганизмите во почвата (тие ја трансформираат хранливите материи во почвата)

Мерки :

Мулчирање

Користење на органски ѓубрива

Компостирање -0,5-6 кг/м²

Заштита на растенијата

- Конвенционална – примена на сите дозволени средства за заштита на раст.
- Интегрална - биолошки и биотехнички превентивни мерки, користење на хемиски средства е сведено на минимум
- Органска заштита - превентивни мерки, или се применуваат био-пестициди кои се дозволени, во согласност со сертификационото тело

Превентивни мерки во органското производство

- Собирање и третирање на растителните остатоци
- Плдоред
- Избор на парцела
- Време на сеидба
- Правец на поставување на редовите и широчина
- Ѓубрење
- Наводнување
- Дезинфекција на предмети и алати
- Дезинфекција на почвата
- Употреба на сертифицирани семиња или здрав расад
- Контрола на плевели
- Контрола на болести и штетници

КОНТРОЛА И СЕРТИФИКАЦИЈА НА ОРГАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО

Сертификација е постапка/процедура со која овластено правно лице (тело за сертификација), по извршена контрола на производителот му издава писмена потврда – сертификат, за да потврди дека контролираниот производ, процес или услуга ги задоволува специфичните барања за органско производство (пријава за сертификација, договор, почена контрола, подготовка на записник, извештај од контрола, одлука и сертификат).

- Контрола е процес на утврдување усогласување на контролираното производство со прописите и стандардите за органско производство (прва контрола, редовна контрола, дополнителна контрола, ненајавена контрола)

SWOT анализа на органско земјоделство

Јаки страни

- Профитабилноста
- Мулти-функционалност и еластичност
- Биодиверзитет, опрашување и регулирање на штетници
- Здрава планета, здрави луѓе
- Заштита на почвата и
- Ублажување и прилагодување на климатските промени
- Квалитет на производот и безбедност на храна

Слабости и предизвици на органското производство

- Принос
- Економијата ја казнува различноста
- Дефицити на стандарди и регулативи
- Недоволно финансирање
- Конкуренција

 OUR FUTURE

